

ad 458/8

W Warszawie 1883

KATALOG

WYSTAWY ETNOGRAFICZNEJ

KAMCZATKI I WYSP KOMANDORSKICH.

(Zbiory Dr. Benedykta Dybowskiego.)

I. Sala.

Szafa Nr. I.

1. Wierzchnie spodnie „kuwe“, noszone do krótkiego obóvia podczas zimy; uszyte z łapek reniferowych „kamasami“ zwanych; noszą je futrem na wierzch.
2. Obówie kobiece kamczackie z zamszu czarnego uszyte, z czerwonymi zawiązkami skórzanymi.
3. Obówie zimowe koryackie i kamczadalskie, krótkie, futrem na wierzch; uszyte z łapek reniferowych.
4. Obówie zimowe Łomutów, ozdobne, wyszywane paciorkami; z łapek reniferowych.
5. { Obówie męskie Kamczadalów, z zamszu czarnego.
6. {
7. Spodnie wierzchnie ze skór młodych reniferów, futrem na wierzch.
8. Obówie dziecinne koryackie z różnobarwnego zamszu.
9. Pantofle ozdobne męskie, wyszywane jedwabiem na futrze przez Kamczadalki.
10. Pantofle ozdobne żeńskie.
11. Kapciuch skórzany łomucki, wyszywany paciorkami, włosieniem i wążutko krajanymi rzemyczkami.
12. Kapciuch ozdobny, jedwabiem wyszywany przez Kamczadalki.

13. Szlak dolny do kuklanki (wierzchnie odzienie futrzane), uszyty z kawałeczków różnobarwnych skór reniferowych regularnie wykrajanych.
14. Haft włóczkowy na skórze z cieląt reniferowych.
15. Obówie letnie Łomutów, zamszowe, wyszywane paciorkami.
16. Obówie zimowe Łomutów, futrzane, wyszywane paciorkami, futrem na wierzch.
17. Wełniane pończochy bez stóp, noszone przez włościan na Kamczatce zamieszkałych.
18. Spodnie futrzane koryackie z łapek reniferowych; futrem na wierzch.
19. Pończochy futrzane („Czaży“), futrem do środka; uszyte ze skór młodych reniferów.
20. Torebka ze skóry z nogi łabędziej.
21. Obówie zimowe kamczackie z łapek reniferowych; futrem na wierzch.
22. Bóty wraz ze spodniami, aleuckie („Chudowojech“), ze skór kotów morskich.
23. Pończochy futrzane („Czaży“); futrem na wierzch.
24. Długie letnie buty Łomutów, z zamszu, wyszywane paciorkami.
25. Obówie zimowe koryackie; futrem na wierzch.
26. Spodnie futrzane, futrem do środka; skóra na czerwono zabarwiona.
27. Bóty męskie łomuckie, futrem na zewnątrz.
28. Żelaza nakładane pod obówie, do chodzenia po skałach i po lodzie („Bazłyki“).
29. }
30. }
31. } Rękawice noszone futrem na wierzch.
32. }
33. Rękawiczki letnie z zamszu reniferowego.
34. Próbkki wyprawionych kiszek kotów i lwów morskich, używanych na kamleje.

Szafa Nr. II.

1. i 2. Ubranie na głowę, używane przez Aleutów podczas pływania po morzu na bajdarkach, dla ochrony oczu od fali zalewającej z góry.

3. Szal aleucki z kiszek kotów morskich, ze szlakiem z piór kormoranów i innymi ozdobami; używany do widowisk.
4. Czapka koryacka dziecinna, futrzana, ze skór reniferowych.
5. Czapka koryacka futrzana z wentylatorem.
6. Czapka łomucka futrzana, wyszywana paciorkami.
7. Aleuckie ubranie na głowę, ze skóry kota morskiego, z kitą z włókien roślinnych; używane do widowisk.
8. Czapka łomucka futrzana, reniferowa, wyszywana paciorkami.
9. i 10. Czapki futrzane kamczackie.
11. Kolebka aleucka używana na wyspach Aleuckich; ze skóry psów morskich.
12. Przyrząd do noszenia dziecka, używany na wyspach Kurylskich. Dziecko siedzi na deseczce (a) z tyłu niosącej je kobiety, która przednią część przyrządu (b) wkłada sobie na czoło i dźwiga w ten sposób dziecko za pomocą głowy.
13. Model kolebki aleuckiej.
14. Kolebka aleucka ze skóry kota morskiego, używana dawniej na wyspach Komandorskich.
15. Bęben aleucki na wyspach Komandorskich używany do widowisk.
16. Ubranie dziecka koryackiego, futrem na zewnątrz.
17. Kolebka łomucka drewniana, w kształcie „budy“, obciągnięta zamszem, z przodu fartuchem opatrzona, którym można ją szczelnie zamykać.
18. Siatka od komarów z włosienia końskiego pleciana.
19. Ubranie dziecka kamczackiego, futrem na zewnątrz.
20. Obówie dziecinne, futrem na zewnątrz.
21. Lalka japońska przedstawiająca dziecko.

Szafa Nr. III.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Włókno pokrzywy z rozmaitych miejscowości Kamczatki, używane do robienia nici cienkich, szpagatu, sznurów itp. (Obficie rosnąca na Kamczatce pokrzywa, ze względu na dobroć włókna swego może być kiedyś znakomitym materiałem eksportowym.)
9. Trawa błotna kamczacka używana do obwijania nóg jako onuczki.
10. Taż sama trawa nieprzyrządzona.

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. „Trawa morska“ (Elymus arenarius) na wybrzeżu morza rosnąca, używana do koszykarskich robót i plecionek.
19. 20. 21. 22. Torby uplecione z włókien trawy morskiej na Kamczatce.
23. „Iszkaty“ — torebki w kształcie koszyka, wyplatane na wyspach Komandorskich.
24. i 25. Takież „Iszkaty“ ozdobne, wyszywane włóczką i ozdobione piórami z kos maskonurów.
26. 27. i 28. „Iszkaty“ aleuckie.
29. i 30. „Czyreły“, pokrycia na stół, plecione z trawy morskiej, wyszywane włóczką.
31. 5 sztuk mankietów pulsetek ochraniających rękawy podczas roboty; uplecione z trawy morskiej.
32. 11. sztuk koszyków plecionych z trawy morskiej na Kamczatce. — Koszyki w kształcie kobiałek z przykrywką, używane do ochrania naczyni szklanych i fajansowych podczas podróży po Kamczatce.
33. „Tujas“ z kory brzozonej; naczynie służące do przechowywania płynów, robione na Kamczatce z kory brzozy błotnej.
34. Wiadro plecione z trawy morskiej, do zbierania jagód i na wodę.
35. Przykrycie na stół, plecione z trawy morskiej na Kamczatce, 2 sztuki.
36. Grzebień z kości reniferowej, używany na Kamczatce do czesania trawy błotnej.
37. Cienkie nici z włókna pokrzywy w rękach kręcone (prząść nie umieją na Kamczatce).
38. Szpagat w włókna pokrzywy, także w rękach kręcony.

Szafa Nr. IV.

1. Model siatki używanej do łowienia maskonurów przez Aleutów.
2. Łuk i trzy strzały do polowania na wydry morskie; używany na wyspach Aleuckich.
3. Model samostrzału używanego [na wyspach Komandorskich do zabijania pieśców.
4. i 5. Deseczka do rzucania strzał z ręki, używana przez Aleutów komandorskich.

6. 8. i 10. Strzały do rzucania z deski (Nr. 4. i 5.); używają ich do bicia wyder morskich na wyspach Komandorskich.
7. i 9. Takież strzały z pęcherzami. (Gdy strzała trafi we wydrę, w ranie pozostaje ostrze, które się oddziela łatwo od drzewca, lecz uwiązane do niego za pomocą mocnych żyłek, wlecze je za sobą i tem utrudnia ruch zranionej wydry.)
11. Strzałki używane do wprawiania się w rzucaniu strzał z deseczki.
12. Kordelas używany przez Koryaków kamczackich do rąbania drzewa.
13. Łyżwy kamczackie.
14. „Osztol“ — narzędzie do zatrzymywania psów w zaprzęgu, do kierowania nartą i do popędzania psów. Osztolem rzuca woźnica zręcznie przed siebie i trafia nim każdego psa w swoim zaprzęgu.
15. Pokrowiec do wożenia sieci na sobole.
16. Model zagrody („Zapor“) na ryby, stawianej na rzekach Kamczatki.
17. Fotografie objaśniające sposób grodzenia rzek na Kamczatce.
18. Model kafaru („baby“) służącego do wbijania pali w dno rzeki przy budowaniu zagrody.
19. Model narzędzia do oczyszczania zagrody od naniesionych przez wodę śmieci.
20. Rodzaj łyżew „łapkami“ zwanych, do chodzenia po twardym, ubitym śniegu.
21. Głowa ryby łososiowej „Czawyczy“, najprzedniejszej ryby na Kamczatce.
22. Ryba „Garbusza“, najpospolitsza z ryb łososiowych na Kamczatce. W takiej obfitości zachodzi do rzek, np. do rzeki Wielkiej, że ta występuje z brzegów.
23. Fotografie kobiet czyszczących i przygotowujących ryby do suszenia.
24. Hak nazwany „Maryk“, używany zamiast ości do kłucia ryb.

Szafa Nr. V.

1. Futra z młodych reniferów (cieląt reniferowych), 4 sztuki.
2. Skóra wilka kamczackiego.

3. 6 sztuk rozmaitych gatunków futer z cieląt reniferowych.
4. i 5. Białe futro z cieląt reniferów.
6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. i 15. Rozmaite gatunki futer z cieląt reniferów.
16. Błam futra z łapek cieląt reniferów.
17. Skóra rosomaka kamczackiego.
18. Futra białych zajęcy kamczackich.
19. Skóra reniferowa wyprawiona na zamsz czarny.

Szafa Nr. VI.

1. Skóra samca foki siodłatej (*Phoca graenlandica*).
2. Skóra samicy tegoż gatunku.
3. Skóra foki pstrej (*Phoca foetida*); włos farbowany na ciemno.
4. i 5. Takież same skóry.
6. Skóra foki pstrej wyprawiona na safian biały na Kamczatce.
7. Skóra foki pstrej wyprawiona na safian czerwony, zwany „Mandara“.
8. Skóra kota morskiego roczniaka, przed pierwszym wyle-nieniem.
9. Skóra morsa (*Trichechus obesus*) wyprawiona na podeszwy, tz. „dwojona“, tj. mająca połowę naturalnej grubości skóry.
10. Podeszwa ze skóry morsa — „trojona“, mająca $\frac{1}{3}$ część naturalnej grubości skóry.
11. Wąsy siwuczów (*Eumetopias Stelleri*), używane do ozdób i sprzedawane do Japonii i Chin.

Fotografie: 1) głowy morsa, 2) niedźwiedzie kamczackie.

Rysunek przedstawiający stado lwów morskich „siwuczów“.

Szafa Nr. VII.

1. Błam futra kotów morskich (*Callorhinus ursinus*) dwu-letnich i trzyletnich, „siereńkije kotiki“ zwanych.
2. Skóra kota morskiego 2-letniego.
3. i 4. Skóra samicy kota morskiego.
5. 6. i 7. Skóry samców młodych.
8. 9. i 10. Skóry samców starych, „siekaczami zwanych.

Fotografie:

1. Kot morski samiec widziany z tyłu.
2. „ „ „ „ z boku.

3. Samice kota morskiego z boku.
4. „ „ „ z tyłu.
5. Samice kota morskiego z przodu.
6. Głowa samca.
7. Koty morskie spoczywające na nadbrzeżnych skałach na wyspie Beringa.

Rysunki:

8. Koty morskie spoczywające na skałach wybrzeża wyspy Prybyłowa.
9. Samce z samicami.
10. Dwa samce.
11. Aleut ściągający skórę z kota morskiego.
12. Dwa koty morskie, samce walczące.
13. do 15. Pędzenie kotów morskich na miejsce rzezi.

Szafa Nr. VIII.

1. 2. 3. 4. i 5. Pieśce popielate, tak zwane lisy niebieskie (*Canis lagopus fuscus*), z wysp Komandorskich; futra rozmaitego odcienia.
6. 7. 8. i 9. Pieśce białe z Kamczatki.
10. Błam futra uszyty z brzuszków bobaków kamczackich (*Arctomys*).
11. i 12. Błam z grzbietów tychże bobaków.
13. i 14. Błam z brzuszków susłów kamczackich (*Spermophilus*).
15. Błam z grzbietów tychże susłów.
16. Skórki susłów kamczackich.
17. Skórki bobaków kamczackich.

Szafa Nr. IX.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. i 10. Lisy bure kamczackie „siwoduszki“; futra rozmaitego odcienia.
11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. i 22. Lisy czerwone kamczackie „kрасne“; futra rozmaitego odcienia.

Szafa Nr. X.

1. Wydra morska (*Enhydris marina*), okaz dorosły z Kamczatki.
2. Wydra morska „Koszłyk“, młoda wydra z wysp Komandorskich.
3. Wydra morska „Miedwiedka“, młode szczenię w pierwszym roku życia.

4. Szczenie wydry morskiej wypchane przez Aleuta, w pozie, w jakiej pływa po morzu.
5. i 6. Skóry, sobolowe letnie z Kamczatki (*Mustella zibellina*).
7. Skóra tchórza syberyjskiego z Giżygi (*Foetorius sibiricus*).
8. i 9. Skóry sobolowe, zimowe z Kamczatki.
10. Skóra sobola-albinosa z Kamczatki.
11. Skórki gronostajowe zimowe (*Foetorius ermineus*).
12. Skórka gronostaja zimowa.
13. Skórka gronostaja letnia.
14. Błam gronostajowy.
15. i 16. Sobole najprzedniejsze kamczackie.
17. i 18. Wydry rzeczne kamczackie (*Lutra vulgaris kamtschatica*).
19. Futro z kota morskiego wyprawione i farbowane.
20. i 21. Skórki łabędzia (*Cygnus musicus*) z Kamczatki.
22. Boa uszyte z ogonów wiewiórek, „popielicami“ zwanych, z Giżygi; używane zamiast szalika.

Fotografie:

Sobol kamczacki.

Wydra morska kamczacka.

Rysunki:

Wydra morska, przez Stellera odrysowana jak chodzi i pływa.

Wydra morska odrysowana z modeli zrobionych przez Aleutów.

Szafa Nr. XI. (Chiny — Japonia).

1. i 2. Wazy chińskie.
3. i 4. Latarnie japońskie używane w Pietropawłowsku do iluminacji i do oświetlania ulic latem.
5. Parasol papierowy chiński.
6. Wagi chińskie aptekarskie.
7. Japońska poduszczyca do szpilek.
8. Woreczek do noszenia na szyi, misternie pleciony; z północnej Ameryki.
9. Płaskorzeźba japońska przedstawiająca rodzinę wróbli japońskich.
10. i 11. Magiczne zwierciadło japońskie odbijające za pomocą szlifowanej przedniej powierzchni obraz rzeźbiony na odwrotnej stronie zwierciadła.
12. Metalowe zwierciadło damskie toaletowe japońskie z rzeźbami na odwrotnej stronie.

13. Wachlarz chiński zwykle używany przez mieszczanki w Pietropawłowsku.
14. Okulary chińskie.
15. Hebanowy przyrząd do pisania z wyspy Ceylon, z rzeźbami przedstawiającymi słonia.
16. Busola chińska.
17. Szachy chińskie z kości słoniowej artystycznie rzeźbione.
18. Chińskie karty do grania.
19. Rzeźba japońska ze słoniowej kości, przedstawiająca trupią czaszkę, którą otacza wąż i szereg żabek.
20. Pieniądze chińskie i japońskie.
21. „Ganza“ — fajka chińska, używane na Kamczatce przez Tunguzów i Koryaków.
22. Chiński pędzelek do pisania.
23. Tusz chiński.
24. Krzesiwo chińskie.
25. Grzebień gęsty chiński.
26. i 27. Popielniczki japońskie.
28. Japońskie świece z wosku drzewnego, używane do latarni.
29. 30. 31. 32. i 33. Wyroby lakierowane japońskie.
34. Szachownica chińska.
35. Pudełko hebanowe wykładane zewnątrz kolcami jeżozwierza; z wyspy Ceylon.
36. Apteczka podręczna japońska.
37. Rak morski, odlew spiżowy zrobiony w Japonii.
38. Chińskie kubki metalowe emaliowane.
39. Japoński futerał na ołówek.

Fotografie:

Typy Japończyków i Japoniek. 10 sztuk.

Szafa Nr. XII.

1. 2. i 3. Owies dojrzały na Kamczatce w rozmaitych okolicach.
4. 5. i 6. Tatarka dojrzała na Kamczatce w rozmaitych okolicach.
7. i 8. Jęczmień dojrzały na Kamczatce.
9. Groch dojrzały w Pietropawłowsku.
10. Proso dojrzałe we wsi „Kluczy“ zwanej.
11. „Kiprej“ (Epilobium), roślinne włókno. Po zdjęciu zewnętrznej błony, łodygi ubija się w pasy złożone z kilku warstw, potem wędzi się je, i tak przyrządzone używa się jako pokarm.

12. Smoła modrzewiowa przyrządzona do żucia. Żucie smoły modrzewiowej praktykowane jest w całej Syberyi; ma ono chronić zęby od psucia się, i niszczy zapach z ust pochodzący.
13. „Miedwieżyj koreń“ (*Angelica ursina*) używany jako środek leczniczy na reumatyzm.
14. Nasienie *Epilobium* używane jako wata do okładania obrzękłości na ciele.
15. Szyszki jodły kamczackiej używane jako środek leczniczy przeciw chorobom przewodu pokarmowego.
16. Szyszki modrzewiowe, środek leczniczy.
17. Hubka do krzesiwa.
18. „Ujti“ — rybki morskie (*Osmerus*), suszone używane są na pokarm dla ludzi i dla psów.
19. „Chachalcy“ — rybki morskie (*Gasterosteus*) zachodzące do niektórych rzek Kamczatki, np. do rzeki Kamczatki, w takiej ilości, że je czerpać można sakami z wody; wysuszone służą na pokarm dla psów.
20. Kora kosodrzewiny używana niekiedy jako środek leczniczy, a także wraz z drzewem kosodrzewiny i korą modrzewiową jako surogat tytoniu.
21. „Kazakacz“ albo „gęsia rzepa“, cebulkowaty korzeń rośliny wodnej używany do jedzenia.
22. „Remgouwe“, korzeń rośliny górskiej, nieokreślonej jeszcze; służy za pokarm Koryakom.
23. Jarzębina kamczacka (*Sorbus kamtschatica*); jagody używane jako pokarm.
24. Nasienie topoli zastępujące miejsce waty.
25. Hubka modrzewiowa, środek leczniczy.
26. *Cypripedium macranthum*, środek leczniczy.
27. Głóg, jagody jadalne.
28. „Dziki pieprz“ (*Daphne*), używany jako wizykatorye.
29. i 30. „Anyż“ używany jako lekarstwo (*Carum*).
31. „Żymołost“ albo „szumki“ (*Lonicera Chamissoi*), środek leczniczy.
32. Porzeczki kamczackie „Kislica“, jagody jadalne (*Ribes rubrum*).
33. „Poklan“, (*Sambucus racemosus*), jagody, środek leczniczy.
34. Nasienie trzciny wodnej (*Arundo phrag.*) używane jako wata w celach leczniczych.

35. Paproć używana jako środek leczniczy.
36. „Czaga“, czarna gąbkowata narośl na brzozech, używana jako herbata. (Zamiast herbaty używają jeszcze liści *Epilobium*).
37. „Trójlistka“ (*Menyanthes trifoliata*), środek leczniczy.
38. „Czachocha“, korzeń (*Caltha palustris*) używany do jedzenia.
39. Szyszki i orzeszki kosodrzewiny (*Pinus pumilio*), orzeszki jadalne.
40. „Kiemczyga“ (*Clintonia*), kartofelki jadalne; najsmaczniejszy z cebulkowatych produktów flory kamczackiej.
41. „Kartofel dziki“ (*Corydalis*), jadalne drobne kartofelki.
42. „Adamowe łapki“ (*Orchis*), korzonki jadalne.
43. „Sarana machnatka“, korzonki jadalne.
44. „Krugłaja sarana“ (*Fritillaria sarana*), cebulki liliowe jadalne.
45. „Wostronożka“, cebulki liliowe jadalne.
46. Cykuta (*Cicuta virosa*), korzenie używane jako lekarstwo.
47. „Mussua“ korzenia i pędy używane do czyszczenia zębów (w Adenie).
48. Kilkanaście okazów nici kręconych ze ścięgna wielorybiego i reniferowego; nici te służą do wyszywania paciorkami, do szycia obóvia, futer itd.; są nadzwyczaj mocne.
49. Ścięgna reniferowe przyrządzone do kręcenia z nich nici.
50. Próbkki puchu edredonowego (*Somateria spectabilis* i *molissima*), z wysp Komandorskich.
51. Pęcherze żółciowe i żółć niedźwiedzia, środek leczniczy drogo opłacany w Japonii i Chinach.
52. 20 okazów rozmaitych gatunków gliny, używanych do bieleńia i malowania izb.
53. Okazy węgla kamiennego z Kamczatki.
54. Okazy gliny kamczackiej używanej do wyrabiania cegieł i do stawiania pieców.
55. Pióra białe z ogona orła kamczackiego (*Thalassaetos pelagicus*), sprzedawane do Japonii, gdzie z nich wyrabiają kosztowne wachlarze.

Szafa Nr XIII.

1. „Kuloma“, kamczacki model samołówki na sobole.
2. Model domu kamczackiego z oknami o szybach z kiszek niedźwiedzia.
3. Naczynie z kokosowego orzecha do trzymania kłębka nici przy robieniu sieci.
4. Model sieci kamczadalskiej do łowienia ryb.
5. Model „barabary“, ziemianki Kamczadalów i Koryaków :
a) wejście przez dach do barabary po drabinie; b) ściana ruchoma, odłożona dla pokazania wnętrza; c) otwór w przybudowanej komórce.
6. Model letniego mieszkania Kamczadalów na zachodnim brzegu półwyspu.
7. Model letniego mieszkania Kamczadalów nad rzeką Kamczatką, wraz z urządzeniem do suszenia ryb służącym.
8. Model samołówki na niedźwiedzia, „klepiec“ zwanej.
9. Model psa ciągnącego sieć na sobole.
10. Model więcierza kamczadalskiego.
11. 12. 13. i 14. Samołówki aleuckie na pieśce.
15. Aleut strzelający do foki (wyrób Aleuta z wyspy Beringa).
16. „Sanka“, model sani kamczackich opierających się na dwóch wysokich słupkach; obciążone są skórą niedźwiedzia futrem na wierzch.
17. Model tychże sani bez skóry niedźwiedziej.
18. Kryte sanie kamczackie, „powozka“, zaprzężone psami.
19. Model łyżew kamczackich.
20. Model koryackiej „narty“ zaprzężonej reniferami.
21. Guz z kości wyrabiany, który nasadza się na koniec pręta służącego do poganiania reniferów.
22. Model „narty“, niskich i wąskich sani zwykle używanych na Kamczatce.
23. Psy uwiązane podczas odpoczynku.
24. Modele przyrządów do uwiązywania psów.
25. Przyrządy z kości do uwiązywania psów.
26. Kaganiec, w którym się pali tłuszcz fok albo wielorybów.
27. 28. 29. i 30. Modele rozmaitych nart.

Fotografie.

1. Pies pociągowy.
2. Pies myśliwski.

3. Narta z siedzącym na niej woźnicą, t. z. „kajurem“.
4. Narta z „kajurem“ i pasażerem.
5. Zaprząg psów ciągnących drzewo opałowe.
6. i 7. Jazda wierzchem na reniferach.
8. Narta zaprzężona psami.
9. i 10. Szałasy do suszenia ryb, „Bałaganami“ zwane.

Szafa Nr. XIV.

1. Model bajdarki aleuckiej na jedną osobę — „jednoluczki“, wraz z siedzącym w niej Aleutem, ubranym w kamleję, czyli wierzchnie odzienie uszyte z wyprawianych kiszek kota morskiego.
2. Klepsydra pozostała na Kamczatce po dawniejszych morskich podróżnikach.
3. Łódź nazywana na Cejlonie do robienia dalszych wypraw morskich.
4. Model bajdarki aleuckiej na jedną osobę.
5. Model bajdarki aleuckiej wraz z wioślarzami.
6. Model czółna kamczackiego „batem“ zwanego. Na niem przepływają Kamczadale przez zatoki morskie, płyną w górę po bystrych rzekach, używając cienkich tyk „szestami“ zwanych (a), którymi się opierają o dno rzeki; płynąc w dół po rzece, używają krótkich wiosł (b).
7. Model bajdarki nieobciągniętej skórą.
8. Model bajdarki aleuckiej na trzy osoby, wraz z siedzącymi w niej wioślarzami.
9. Model bajdarki aleuckiej na dwie osoby.
10. Aleut rzucający strzałą z bajdarki.
11. Aleuci z dwuosobowej bajdarki rzucający strzały.
12. Aleuci płynący w bajdarze na połów wyder morskich. Forma bajdary jest tak nazwana „kadjacka“, odmienna od używanej na wyspach Komandorskich (Nr. 14).
13. Model łódki japońskiej wraz z żaglem, zrobiony z szyldkretu.
14. Model bajdary na 12 wioślarzy (bajdary takie w przekroju podłużnym mające formę jajowatą, używane są tylko na wyspach Prybyłowa i Komandorskich.)

K o r y t a r z.

Szafa Nr. XV.

Rośliny zasuszone.

1. Jodła kamczacka (*Abies*).
2. Pichta kamczacka (*Pinus pichta*).
3. Brzoza kamczacka (*Betula Ermanni*).
4. Trojak kamczacki (*Trillium kamtschaticum*), roślina dająca bardzo smaczne jagody.
5. Adamowe łapki (*Orchis*), bulwiaste korzonki tej rośliny używane są na pokarm.
6. Sarana (*Fritillaria sarana*), rodzaj lilii, ma bulwiaste korzenie jadalne.
7. Zymołość' (*Lonicera kamtschatica*), krzakowata roślina, daje bardzo smaczną jagodę czarną.
8. Kiemczyga (*Clintonia*), drobna roślinka rosnąca na mchach w zachodniej części półwyspu, dająca dużą bulwę w kształcie kartofelka.
9. Pokrzywa kamczacka (*Urtica*).
10. Lilia kamczacka (*Lilium kamtschaticum*); bulwiaste korzenie jadalne.
11. Lilia owsianka (*Lilium avelinarium*); bulwa rozpada się na drobne części, kształtem swoim przypominające owies.
12. Kukułczy trzewiczek (*Cypripedium macranthum*).
13. Kukułczy trzewiczek (*Cypripedium kamtschaticum*).
14. Kosodrzewina „Słaniec kiedrowyj“ (*Pinus pumilio*).
15. Pachnąca trawa „Duszystaja trawa“ (*Hierochloa kamtschatica*), używana dawniej przy wszelkich obrzędach religijnych, a także jako pachnidło.
16. Jarzębina kamczacka (*Sorbus kamtschatica*), rośnie krzakami na pochyłościach gór; jagody ma daleko większe i smaczniejsze od jarzębiny europejskiej.
17. „Pieprz dziki“ (*Daphne*), jagód i drzewa używają jako wzykatoryj.
18. Róża kamczacka (*Rosa kamtschatica*), wysoko rosnący krzak; kwiat nader pachnący.
19. Roślina nazywana „dziki ogórek“; ma czerwone jagody jadalne.
20. Uzdy i lejce do uprzęży reniferów.

21. Uzda i lejce pojedyncze do uprzęży reniferów.
22. i 23. Szleja na renifera.
24. „Czaut“, Lasso Łomutów używane do łowienia reniferów.
25. Okazy rzemieni surowych ze skóry łachtaka (*Phoca barbata*).

Szafa Nr. XVI.

1. 2. i 3. Zęby i kieł mammuta znalezione na Kamczatce.
4. i 5. Zęby, prawdopodobnie morsa, wykopane na Kamczatce na wybrzeżu morza Ochockiego.
6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. i 13. Skamieliny roślinne.
14. 15. i 16. Skamieliny mollusków.
17. Strzałka obsydyanowa i obsydyan kamczacki.
18. Kamienie i drobne przedmioty znalezione na wybrzeżu wyspy Beringa, tam gdzie mieszkał Bering wraz z załogą po rozbiciu się okrętu.
19. Monety wykopane na Kamczatce około ujścia rzeki Wielkiej do morza Ochockiego.
20. Toporki kamienne znalezione na Kamczatce, sztuk 13.
21. Kawałek stopionego kruszcu, rodzaj spiżu, wykopany na zgliszczu dawnego miasta Niżniekamczack na Kamczatce.
22. Rozmaite przedmioty, z kości morsa rzeźbione przez Koryaków.
23. Przedmioty rzeźbione z rogu baraniego (*Aegoceros nivicola*).
24. Kubek z baraniego rogu.
25. Instrument muzyczny koryacki z kości kła morsa.
26. Sprzączka kamczacka do pasa.
27. Muchomory kamczackie, używane przez Koryaków jako środek odurzający i upajający (*Amanita kamtschatica*).
28. Róża alpejska różowa kamczacka (*Rhododendron kamtschaticum*).
29. Kartofel dziki (*Corydalis*).
30. Róża kamczacka nadmorska (*Rosa* sp?)
31. Róża alpejska żółta (*Rhododendron chrysanthum*).
32. Tytoń wyhodowany na Kamczatce (*Nicotiana rustica*).
33. Brzoza błotna „Mokrec“.
34. 35. 36. 37 i 38. Rośliny lecznicze używane na Kamczatce.
39. Szkielet młodziutkiej wydry morskiej.

Szafa Nr. XVII.

1. Gniazdo polówek (*Arvicola oeconomus*) z uzbieranym zapasem bulwiastych korzeni, które odkopują Kamczadale i używają na pokarm.
2. Polówki (*Arvicola oeconomus*).
3. Polówki innego gatunku, nie gromadzące zapasów żywności.
4. i 5. Okazy Lemmingów kamczackich.
6. 10 sztuk czaszek wyder morskich rozmaitego wieku.
7. 13 sztuk czaszek wydry rzecznej kamczackiej.
8. Czaszki sobola kamczackiego.
9. Czaszki pieśca niebieskiego.
10. Rozmiste gatunki krabów morskich jadalnych, z Kamczatki.
11. Gwiazdy morskie i jeże morskie kamczackie.
12. Muszle kamczackie używane w czasie głodu do jedzenia.
13. Muszle rzeczne, z których na Kamczatce dobywają perły.
14. 20 czaszek kotów morskich rozmaitego wieku.
15. 15 czaszek kotów morskich odmiennego typu.
16. i 17. Czaszki starych lwów morskich
18. i 19. Czaszki niedźwiedzi kamczackich.

S a l a.

Dwanaście ram z fotografiami, każda z odpowiednim napisem objaśniającym.

Gablotka z fotografiami.

1. Widok wsi na wyspie Miedzianej.
2. Widok wybrzeża na wyspie Beringa, gdzie stoją magazyny do solenia skór kotów morskich.
3. Wieś na wyspie Beringa od strony morza widziana.
4. Widok na „barabary“ — szałas na wyspie Beringa.
5. Wieś na wyspie Beringa widziana od strony lądu.
6. Widok wybrzeża na wyspie Miedzianej.
7. Wieś Ganały i most na rzece Bystrej na Kamczatce.
8. Widok cerkwi we wsi Milkowej na Kamczatce.
9. Widok domu starosty czyli wójta gminy we wsi Kozyrewskiej na Kamczatce.

10. Góry u wsi Ganalskiej.
11. Widok kaplicy we wsi Maszura na Kamczatce.
12. Widok kaplicy we wsi Ganalskiej.
13. Widok cerkwi w Pietropawłowsku zbudowanej kosztem kompanii amerykańskiej dzierżawiącej wyspy Komandorskie.
14. i 15. Widoki głównej ulicy w Pietropawłowsku.
16. Widok szkoły elementarnej zbudowanej kosztem kompanii amerykańskiej dzierżawiącej wyspy Komandorskie.
17. Widok miasta Pietropawłowska z góry Nikolskiej.
18. Widok wulkanu „Opala” albo „Opalskaja Sopka” zwanego.
19. Widok „tajgi” (lasu) kamczackiej.
20. Widok wulkanu zwanego „Kluczewska Sopka”.
21. Widok gór po za granicą drzewnej roślinności na Kamczatce.
22. Widok rzeki Awaczy i wulkanu „Korjaskaja Sopka”.
23. Widok wąwozu w górach „Chałzan” zwanych.
24. Widok doliny Topolowej o 50 wiorst od Pietropawłowska.
25. „Szaman” koryacki.
26. Widok cerkwi we wsi Kluczewskiej.
27. Biskup prawosławny (archirej) błogosławiący lud zgromadzony u drzwi cerkwi w Pietropawłowsku.
28. Trzy cerkwie w Pietropawłowsku.
29. 30. i 31. Typy duchownych prawosławnych z Kamczatki.
32. do 41. Typy kupców kamczackich rozmaitych narodowości :
32. Amerykanin. 33. Izraelita polski. 34. Jakut. 35. Rosyanin.
36. Finlandczyk. 37. Małorus z rodziną. 38. Sybirak urodzony we wschodniej Syberyi. 39. Sybirak. 40. Izraelita polski. 41. Jakut.
42. 43. i 45. Typy Kozaków kamczackich.
44. i 48. Dymisyonowany kozak, w mundurze jaki dawniej noszono, ozdobiony orderem św. Jerzego za ranę odniesioną podczas szturmów anglo-francuskich wojsk do Pietropawłowska w 1856 r.
46. Jedyne oficer na Kamczatce.
47. Dymisyonowany marynarz; brał udział w obronie Pietropawłowska w 1856 r.
49. do 57. Typy chorych na trąd na Kamczatce; chorzy pochodzenia rosyjskiego.
58. do 71. Typy kobiet z Pietropawłowska: mieszcanki, żony i córki urzędników, popów itd.

72. i 73. Włóścianie rosyjskiego pochodzenia przesiedleni ze wschodniej Syberyi do Kamczatki.
74. Typy mieszczanek z Pietropawłowska.
75. Typy Amerykanek mieszkających w Pietropawłowsku.
76. Typy dzieci mieszkańców Pietropawłowska.
77. i 79. Naczelnicy Kamczatki.
78. 80. i 83. Lekarz i felczer, Rosyanie.
82. Prezydent miasta Pietropawłowska, Szwed z urodzenia.
84. Mieszczanie pietropawłowscy.
85. Kobiety aleuckie z wyspy Miedzianej.
86. Kobiety aleuckie z wyspy Beringa.
87. Dziewczęta aleuckie z wyspy Miedzianej.
88. i 89. Aleuci z wyspy Beringa.
90. Kobiety aleuckie z wyspy Miedzianej.
91. Dzieci aleuckie z wyspy Miedzianej.
92. Aleuci z wyspy Miedzianej.
93. Kreolka z ojca Izraelity — matki Aleutki.
94. Kreolka z ojca Rosyanina — matki Aleutki.
95. Kreolka z ojca Niemca — matki Aleutki.
96. Aleutka z wyspy Beringa.
97. Dziewczyna, Aleutka z wyspy Beringa.
98. Aleutka z wyspy Beringa.
99. Kreolka z ojca Amerykanina — matki Aleutki.
100. Dzieci Kreolki z wyspy Miedzianej.
101. i 102. Kreolki z wysp Komandorskich.
103. Kreol z ojca Izraelity — matki Aleutki.
104. 105. i 106. Typy Aleutów z wyspy Beringa.
107. Kreol z wyspy Beringa.
108. i 109. Kamczadale.
110. Chłopiec kamczadalski.
111. Kreol z matki Kurylki — ojca Kamczadala.
112. Kreole, ojciec i syn (mieszkańcy Jakutów z Kamczadalami).
113. 114. i 115. Typy Kamczadalów.
116. Kamczadalka.
117. Kreolka z ojca Kurylczyka — matki Kamczadalki.
118. 119. 120. 121. 122. i 123. Typy kobiet kamczadalskich.
124. Kobiety kamczadalskie.
125. Kreol z ojca Polaka — matki Kamczadalki (ojciec majtek dymisyonowany).

126. 127. 128. 129. i 130. Typy kobiet i dziewcząt kamczadalskich.
131. Kreolka z ojca Jakuta — matki Kamczadalki.
132. 133. 134. 135. 136. i 137. Łomuci, plemie koczujące tunguskie, przebywają obecnie w górach północnej Kamczatki.

Manekiny.

1. Ubranie letnie codzienne Łomutów ze zamszu reniferowego uszyte.
2. i 3. Świąteczne ubiory zimowe Łomutów.
4. Ubiór zimowy codzienny Łomutów.
5. „Kuklanka“ pojedyncza, futrem do środka noszona. Ubranie wierzchnie kamczadalskie zimowe nazwane „Kahagla“.
6. Letnie ubranie wierzchnie Kamczadalów ze zamszu reniferowego, na Kamczatce zwane „kamleja“.
7. i 8. „Kuklanki“ podwójne (jedna futrem do środka, druga futrem na wierzch); wierzchnie kuklanki ze szlakiem „podzorem“, ozdobnie wyszywane.
9. „Kamleja“ z kieszki gardlanej lwów i kotów morskich, noszona na wyspach Komandorskich.
10. Kuklanka zwana „Dubas“, w zimie podczas deszczu używana na Kamczatce.
11. Koszula ze skór rybich.
12. „Parka“, ubranie letnie ze skór ptasich; w pogodę nosi się je piórami do środka, podczas deszczu piórami na wierzch.
13. „Kamlejka“ aleucka z kieszek kotów morskich uszyta.

Przedmioty umieszczone na szafach i na ścianach lub stojące osobno.

1. „Kałauz“, worek podróżny kamczacki ze skóry samicy foki pstrej (*Phoca foetida*).
2. Toż samo ze skóry samicy foki siodłatej (*Phoca groenlandica*).
3. Toż samo ze skóry samca tejże foki.
4. Toż samo ze skóry młodego samca tejże foki.
5. Toż samo ze skóry samca pstrej foki.
6. Toż samo ze skóry lwa morskiego ochockiego.
7. Siodło łomuckie na renifera, męskie.

8. Siodło łomuckie na renifera, dla kobiet.
9. 10. i 11. Dywaniki na podłogę, plecione z trawy morskiej na Kamczatce.
12. Hamak używany w podróżach.
13. „Połog“, namiocik od komarów.
14. „Kukul“, worek do spania uszyty z futra niedźwiedzięgo.
15. Poduszka podróżna ze skór reniferowych.
16. Kot morski (*Callorhinus ursinus*) wypchany.
17. i 18. Portrety Aleuta i Aleutki z wyspy Beringa.
19. Widok miasta Pietropawłowska.
20. Fotografia głowy morsa.
21. Widok wsi na wyspie Beringa.
22. Widok wsi na wyspie Miedzianej.
23. 24. i 25. Mapy Kamczatki i wysp Komandorskich.
26. i 27. Portrety Kamczadala i Kamczadalki.
28. „Toporak“ (*Lunda cirrhata*). Maskonur wypchany.
29. „Urił“ (*Phalacrocorax*) Kormoran wypchany.
30. „Ipatka“ (*Fratercula corniculata*). Maskonur ipatka wypchany.

K o r y t a r z.

1. Skóra niedźwiedzia kamczackiego.
2. Uprząż na psy: dyszel rzemienny „srednik“, szleje „ałyki“, łańcuszki do uwiązywania psów do dyszla „pobieźniki“.
3. Skóra niedźwiedzia.
4. Szkielet wydry morskiej.
5. 6. 7. i 8. Skóry niedźwiedzi kamczackich, futra rozmaitej barwy.
9. Skóra foki brodatej „Łachtak“ (*Phoca barbata*).
10. Sieć kamczacka na sobole.
11. Sieć do łowienia głupyszów (*Procellaria glacialis pacifica*).
12. Sieć do łowienia wyder morskich.
13. i 14. Czaszki krowy morskiej (*Rhytina Stelleri*).
15. 16. i 17. Czaszki morsów (*Trichechus obesus*).
18. Szkielet kota morskiego.
19. 20. i 21. Rogi i czaszki reniferów kamczackich.

Inne przedmioty wystawione, opatrzone są kartkami objaśniającymi każdy przedmiot z osobna.